Lähdeaineistoa *Kristityn elämä ja palvelus – Työkirjaan*

2.–8. HEINÄKUUTA

JUMALAN SANAN AARTEITA | LUUKAS 6–7

”Mittaa toisille anteliaasti”

***nwtsty:* Lu 6:37, taustatietoa**

Jatkakaa vapaaksi päästämistä, niin teidät päästetään vapaaksi: Tai ”Antakaa anteeksi, niin teille annetaan anteeksi”. Ilmaus ”päästää vapaaksi” on kirjaimellinen käännös kreikan sanasta, joka merkitsee ’päästää vapaaksi; lähettää pois; vapauttaa (esimerkiksi vanki)’. Tässä tekstiyhteydessä sitä käytetään tuomitsemisen vastakohtana ja se välittää ajatuksen syytteistä vapauttamisesta ja anteeksi antamisesta silloinkin, kun näyttäisi olevan aihetta antaa rangaistus.

***nwtsty:* Lu 6:38, taustatietoa**

Harjoittakaa antamista: Tai ”Antakaa jatkuvasti”. Tässä käytetty kreikan verbi voidaan kääntää sanalla ”antaa”, ja se on muodossa, joka ilmaisee jatkuvaa tekemistä.

***nwtsty:* Lu 6:38, taustatietoa**

Syliinne: Tässä käytetty kreikan sana merkitsee kirjaimellisesti ’poveenne’, mutta tässä tekstiyhteydessä se tarkoittaa luultavasti laskosta, joka muodostui päällysvaipan väljään kankaaseen vyön yläpuolelle. Ilmaus ”syliinne kaadetaan” saattaa olla lähtöisin joidenkin myyjien tavasta täyttää asiakkaan päällysvaipan laskos hänen ostamillaan tuotteilla.

Hengellisten helmien etsintää

***nwtsty:* Lu 7:35, taustatietoa**

sen lapset: Tai ”sen tulokset”. Tässä **viisaus** personoidaan ja sillä sanotaan olevan lapsia. Mt 11:19:n rinnakkaiskertomuksessa viisaudella kerrotaan olevan ”tekoja”. Viisauden lapset eli teot – toisin sanoen Johannes Kastajan ja Jeesuksen teot – todistavat, että heitä vastaan esitetyt syytökset ovat vääriä. Jeesus oikeastaan sanoo: ”Katsokaa vanhurskaita tekoja ja käytöstä, niin huomaatte, että syytös on väärä.”

9.–15. HEINÄKUUTA

JUMALAN SANAN AARTEITA | LUUKAS 8–9

”Mitä Jeesuksen seuraaminen edellyttää?”

***nwtsty:* Lu 9:59, 60, taustatietoa**

hautaamaan isäni: Nämä sanat eivät todennäköisesti tarkoita sitä, että miehen isä olisi juuri kuollut ja että mies olisi pyytänyt vain päästä tekemään hautajaisjärjestelyjä. Jos näin olisi ollut, hän ei todennäköisesti olisi ollut puhumassa Jeesuksen kanssa. Muinaisessa Lähi-idässä oli tapana, että jos perheenjäsen kuoli, hautajaiset pidettiin hyvin pian, yleensä samana päivänä. Miehen isä saattoi siis olla sairas tai iäkäs, mutta ei kuollut. Eikä Jeesus olisi käskenyt miestä hylkäämään sairasta ja avun tarpeessa olevaa isäänsä, joten täytyi olla muita perheenjäseniä, jotka pystyivät huolehtimaan tämän välttämättömistä tarpeista (Mr 7:9–13). Mies todellisuudessa sanoi: ”Minä seuraan sinua, mutta en vielä nyt isäni eläessä. Odota, kunnes isäni kuolee ja olen haudannut hänet.” Jeesus kuitenkin näki, että mies oli menettämässä mahdollisuuden asettaa Jumalan valtakunta ensimmäiseksi elämässään (Lu 9:60, 62).

Anna kuolleiden haudata kuolleensa: Kuten osoitetaan Lu 9:59:ään liittyvässä taustatietoa-osuudessa, Jeesus puhui miehelle, jonka isä oli todennäköisesti sairas tai iäkäs, mutta ei kuollut. Siksi Jeesus ilmeisesti tarkoitti: ”Anna hengellisesti kuolleiden haudata kuolleensa.” Toisin sanoen miehen piti antaa muiden sukulaistensa huolehtia hänen isästään, kunnes tämä kuolisi ja täytyisi haudata. Jos mies seuraisi Jeesusta, hän astuisi ikuiseen elämään johtavalle tielle eikä olisi niiden joukossa, jotka olivat Jumalan silmissä hengellisesti kuolleita. Jeesus osoittaa vastauksellaan, että on välttämätöntä

asettaa **Jumalan valtakunta** ensimmäiseksi elämässä ja julistaa valtakuntaa laajalti, jotta voisi pysyä hengellisesti elossa.

***nwtsty:* media**
Kyntäminen

Kyntäminen tapahtui usein syksyllä, kun sateet pehmittivät maaperän, jonka aurinko oli kuumina kesäkuukausina paahtanut kovaksi (ks. *sgd* osio 19). Aura saattoi olla vain yksinkertainen teräväkärkinen puunkappale, jossa oli ehkä metallikärki ja joka oli kiinnitetty yhden tai useamman eläimen vetämään aisaan. Sen jälkeen kun maa oli kynnetty, kylvettiin siemenet. Ihmisille tuttu kyntötyö mainittiin usein Heprealaisten kirjoitusten vertauksissa (Tu 14:18; Jes 2:4; Jer 4:3; Mi 4:3). Jeesus valaisi monesti maataloustöillä tärkeitä opetuksia. Hän esimerkiksi puhui kyntämisestä korostaessaan sitä, miten tärkeää on olla kokosydäminen opetuslapsi (Lu 9:62). Jos kyntäjän huomio kääntyi pois käsillä olevasta työstä, kyntövaoista tuli kiemuraisia. Vastaavasti Kristuksen opetuslapsesta, joka antaa huomionsa hajaantua pois tehtävästään tai ei kanna vastuitaan, tulee kelpaamaton Jumalan valtakuntaan.

Hengellisten helmien etsintää

***nwtsty:* Lu 8:3, taustatietoa**

palvelivat heitä: Tai ”tukivat heitä (huolehtivat heistä)”. Kreikan sana *diakonéō* voi tarkoittaa sitä, että huolehtii toisten fyysisistä tarpeista esimerkiksi hankkimalla, valmistamalla ja tarjoilemalla heille ruokaa. Sitä käytetään tässä merkityksessä myös Lu 10:40:ssä (”huolehtimaan palvelemisesta”), Lu 12:37:ssä (”palvelee”), Lu 17:8:ssa (”palvele”) ja Ap 6:2:ssa (”jaellaksemme ruokaa”). Se voi kuitenkin tarkoittaa myös kaikkia muita samantapaisia henkilökohtaisia palveluksia. Tässä sillä kuvataan sitä, miten jakeissa 2 ja 3 mainitut naiset tukivat Jeesusta ja hänen opetuslapsiaan, jotta näiden olisi ollut helpompi täyttää Jumalalta saamansa tehtävä. Nämä naiset tuottivat toiminnallaan kunniaa Jumalalle. Jumala puolestaan osoitti arvostuksensa heitä kohtaan sisällyttämällä kertomuksen heidän armollisesta anteliaisuudestaan Raamattuun kaikkien tulevien sukupolvien luettavaksi (San 19:17; Hpr 6:10). Samaa kreikan sanaa käytetään naisten toiminnasta Mt 27:55:ssä ja Mr 15:41:ssä.

16.–22. HEINÄKUUTA

JUMALAN SANAN AARTEITA | LUUKAS 10–11

”Vertaus lähimmäistään rakastavasta samarialaisesta”

***nwtsty:* media**
Tie Jerusalemista Jerikoon

Tällä lyhyellä videolla näkyvä tie (1) kulkee todennäköisesti samaa reittiä kuin se muinainen tie, joka mutkitteli Jerusalemista Jerikoon. Tie oli yli 20 kilometrin mittainen, ja se laski jyrkästi Jerusalemista alas Jerikoon. Tällä matkalla kertyi korkeuseroa kilometrin verran. Reitti kulki karun ja asumattoman alueen halki, jolla tehtiin niin usein ryöstöjä, että sinne täytyi perustaa varuskunta suojelemaan matkalaisia. Rooman valtakaudella rakennettu Jeriko (2) sijaitsi kohdassa, johon tie tuli Juudean erämaasta. Vanhempi Jeriko (3) sijaitsi lähes 2 km:n päässä tästä roomalaisajan kaupungista.

***nwtsty:* Lu 10:33, 34, taustatietoa**

eräs samarialainen: Yleensä juutalaiset halveksivat samarialaisia eivätkä olleet heidän kanssaan missään tekemisissä (Joh 4:9). Jotkut juutalaiset jopa ilmaisivat halveksuntaa ja ylenkatsetta käyttämällä sanaa ”samarialainen” (Joh 8:48). Mišnassa kerrotaan erään rabbin sanoneen: ”Se joka syö samarialaisten leipää, on kuin se, joka syö sianlihaa.” (*Šebiit* 8:10.) Monet juutalaiset eivät uskoneet samarialaisen todistusta eivätkä ottaneet samarialaiselta vastaan minkäänlaisia palveluksia. Koska Jeesus tiesi juutalaisten pilkallisen asenteen, hän antoi painokasta opetusta kertomalla tämän vertauksen, jota sanotaan usein vertaukseksi laupiaasta eli lähimmäistään rakastavasta samarialaisesta.

sitoi hänen haavansa ja vuodatti niihin öljyä ja viiniä: Lääkäri Luukas kirjaa tarkasti muistiin Jeesuksen vertauksen ja kuvailee haavanhoitotapoja, jotka olivat yhdenmukaisia tuolloin käytettyjen menetelmien kanssa. Sekä öljyä että viiniä käytettiin yleisesti haavojen hoitoon kotioloissa. Öljyllä pehmitettiin joskus haavoja (vrt. Jes 1:6), ja viinillä on lääkinnällistä arvoa antiseptisena ja lievästi desinfioivana aineena. Luukas kertoo myös, että haavat sidottiin, mikä esti niitä ärtymästä enempää.

majataloon: Tässä käytetty kreikan sana merkitsee kirjaimellisesti 'paikkaa, jossa kaikki otetaan vastaan tai johon kaikki päästetään sisään'. Matkalaiset eläimineen pystyivät majoittumaan tällaisissa paikoissa. Majatalonpitäjä huolehti matkalaisten perustarpeista ja saattoi maksua vastaan pitää huolta niistä, jotka jätettiin hänen hoiviinsa.

Hengellisten helmien etsintää

***nwtsty:* Lu 10:18, taustatietoa**

Minä aloin nähdä Saatanan jo pudonneen kuin salama taivaasta: Jeesus puhuu ilmeisesti profeetallisesti. Hän näkee Saatanan karkotuksen taivaasta ikään kuin se olisi jo tapahtunut. Il 12:7–9:ssä kuvaillaan taivaassa käytyä taistelua, ja Saatanan putoaminen taivaasta yhdistetään siinä messiaanisen valtakunnan syntymiseen. Jeesus korosti tässä sitä, että Saatana ja hänen demoninsa kukistettaisiin varmasti tuossa tulevassa taistelussa, sillä Jumala oli juuri antanut noille 70 opetuslapselle, epätäydellisille ihmisille, voimaa ajaa ulos demoneja (Lu 10:17).

***nwtsty:* Lu 11:5–9, taustatietoa**

Ystävä, lainaa minulle kolme leipää: Lähi-idän kulttuurissa vieraanvaraisuuden osoittaminen on velvollisuus, jonka täyttämiseksi ihmiset tekevät mielellään kaikkensa, kuten tästä vertauksesta käy ilmi. Vaikka vieras saapui yllättäen **keskiyöllä,** mikä ehkä kertoo silloisen matkanteon epävarmuudesta, isäntä tunsi, että hänen täytyi välttämättä tarjota vieraalle jotain syötävää. Hänestä jopa tuntui, että hänen oli tuona myöhäisenä ajankohtana pakko mennä häiritsemään naapuriaan ja lainata häneltä ruokaa.

Lakkaa vaivaamasta minua: Vertauksen naapuri oli haluton auttamaan. Se ei johtunut siitä, että hän olisi ollut epäystävällinen, vaan siitä, että hän oli jo mennyt nukkumaan. Noihin aikoihin kodeissa, varsinkin köyhien ihmisten kodeissa, oli usein vain yksi iso huone. Jos mies nousisi ylös, hän todennäköisesti häiritsisi koko perhettä, myös nukkuvia lapsia.

rohkean hellittämättömyytensä: Tässä käytetty kreikan sana voitaisiin kääntää kirjaimellisesti "vaatimattomuuden puutteeksi" tai "häpeämättömyydeksi". Tässä tekstiyhteydessä se tarkoittaa kuitenkin peräänantamatonta rohkeutta tai sinnikkyyttä. Jeesuksen vertauksen mies ei häpeä eikä epäröi pyytää hellittämättömästi sitä, mitä hän tarvitsee. Jeesus sanoo opetuslapsilleen, että heidän rukoustensa pitäisi samoin olla hellittämättömiä (Lu 11:9, 10).

23.–29. HEINÄKUUTA

JUMALAN SANAN AARTEITA | LUUKAS 12–13

"Te olette arvokkaampia kuin monta varpusta"

***nwtsty:* Lu 12:6, taustatietoa**

varpusta: Kreikkalainen sana *strūthíon* on deminutiivimuodossa. Se tarkoittaa kaikenlaisia pikkulintuja, ja sitä käytettiin usein varpusista, halvimmista syötäväksi myytävistä linnuista.

***nwtsty:* Lu 12:7, taustatietoa**

teidän päänne hiuksetkin ovat kaikki luetut: Ihmisellä sanotaan olevan keskimäärin yli 100 000 hiusta. Koska Jehova tuntee tarkasti tällaiset pienet yksityiskohdat, hänen täytyy olla syvästi kiinnostunut jokaisesta Kristuksen seuraajasta.

Hengellisten helmien etsintää

***nwtsty:* Lu 13:24, taustatietoa**

Ponnistelkaa tarmokkaasti: Tai ”Kamppailkaa jatkuvasti”. Jeesuksen kehotus korostaa sitä, että ahtaasta ovesta sisään pääseminen vaatii kokosieluista toimintaa. Eri lähdeteosten mukaan sopivia käännöksiä tässä tekstiyhteydessä olisivat muun muassa ”Ponnistelkaa kaikin voimin” ja ”Tehkää kaikkenne”. Kreikan kielen verbi *agōnízomai* on sukua substantiiville *agṓn,* jota käytettiin usein urheilukilpailuista puhuttaessa. Hpr 12:1:ssä tätä substantiivia käytetään kuvaannollisessa merkityksessä kristillisestä elämän ”kilpajuoksusta”. Sitä käytetään myös yleisemmässä merkityksessä ”kamppailusta” (Fil 1: 30; Kol 2:1) ja ”taistelusta” (1Ti 6:12; 2Ti 4:7). Lu 13:24:ssä olevan verbin eri muotoja on käännetty muissa yhteyksissä ilmauksella ”kilpailuun osallistuva” (1Ko 9:25) ja verbeillä ”ponnistella” (Kol 1:29; 1Ti 4:10), ”ahkeroida” (Kol 4:12) ja ”taistella” (1Ti 6:12). Koska tämä ilmaus juontaa juurensa urheilukilpailuissa kilpailemisesta, joidenkuiden näkemyksen mukaan ponnistelua, johon Jeesus kannusti, voidaan verrata siihen, että urheilija antaa kaikkensa – ponnistaa kaikki voimansa – voittaakseen palkinnon.

***nwtsty:* Lu 13:33, taustatietoa**

ei käy päinsä: Tai ”on mahdotonta ajatella”. Vaikka missään Raamatun ennustuksessa ei sanota suoraan, että Messias kuolisi Jerusalemissa, se voidaan päätellä Da 9:24–26:sta. Lisäksi oli odotettavissa, että jos juutalaiset tappaisivat profeetan, varsinkin Messiaan, se tapahtuisi Jerusalemissa. Tässä kaupungissa kokoontui ylin tuomioistuin, 71-jäseninen sanhedrin, joten vääräksi profeetaksi syytettyjen oikeudenkäynnit pidettiin siellä. Jeesuksella saattoi myös olla mielessään se, että juuri Jerusalemissa uhrattiin Jumalalle säännölliset uhrit ja teurastettiin pesah-karitsa. Asiat etenivät siten, että Jeesuksen sanat toteutuivat. Hänet tuotiin Jerusalemissa sanhedrinin eteen ja tuomittiin. Ja Jerusalemissa, aivan kaupungin muurien ulkopuolella, hän kuoli ”pesah-uhrina” (1Ko 5:7).

30. HEINÄKUUTA – 5. ELOKUUTA

JUMALAN SANAN AARTEITA | LUUKAS 14–16

”Tuhlaajapoikavertaus”

***nwtsty:* Lu 15:11–16, taustatietoa**

Eräällä miehellä oli kaksi poikaa: Tuhlaajapoikavertauksessa on joitakin ainutlaatuisia piirteitä. Se on yksi pisimmistä Jeesuksen vertauksista. Huomattavaa on esimerkiksi se, miten hän kuvailee perheenjäsenten välisiä suhteita. Monissa muissa vertauksissaan Jeesus käsitteli elottomia asioita, kuten erilaisia siemeniä ja maaperiä, tai puhui isännän ja hänen orjiensa välisestä muodollisesta suhteesta (Mt 13:18–30; 25:14–30; Lu 19:12–27). Tässä vertauksessa Jeesus kuitenkin korostaa isän ja hänen poikiensa läheistä suhdetta. Monilla, jotka kuulevat tämän kertomuksen, ei ehkä ole näin hyväntahtoista ja lämminsydämistä isää. Vertaus valaisee sitä, miten syvää myötätuntoa ja rakkautta taivaallinen Isämme tuntee maallisia lapsiaan kohtaan. Hän suhtautuu näin sekä niihin, jotka pysyvät hänen luonaan, että niihin, jotka lähtevät harhateille mutta palaavat hänen luokseen.

nuorempi heistä: Mooseksen lain mukaan esikoinen sai kaksinkertaisen osan perinnöstä (5Mo 21:17). Jos vertauksen vanhempi poika oli esikoinen, nuorempi poika sai perintöä puolet siitä, mitä hänen vanhempi veljensä.

tuhlasi: Alkuperäinen kreikan sana merkitsee kirjaimellisesti ’levitellä (eri suuntiin)’ (Lu 1:51; Ap 5:37). Mt 25:24, 26:ssa se on käännetty verbillä ”viskata”. Tässä se merkitsee tuhlaamista, järjetöntä kuluttamista.

irstailevaa elämää: Tai ”tuhlailevaa (vastuutonta; hillitöntä) elämää”. Tämän kreikan sanan sukulaissanaa käytetään samanlaisessa merkityksessä Ef 5:18:ssa, Tit 1:6:ssa ja 1Pi 4:4:ssä.

Koska tähän sanaan voi sisältyä myös ajatus tuhlailevasta elämäntavasta, jotkin raamatunkäännökset käyttävät ilmausta ”tuhlaavaista elämää”.

paimentamaan sikoja: Nämä eläimet olivat Mooseksen lain mukaan epäpuhtaita, joten tämä työ oli juutalaiselle alentavaa ja halveksittavaa (3Mo 11:7, 8).

palkohedelmistä: Johanneksenleipäpuun hedelmässä on kiiltävä, nahkamainen, violetinruskea kuori, ja se on käyrän sarven muotoinen, mikä sopii yhteen sen kreikkalaisen nimen kirjaimellisen merkityksen (*kerátion* ’pieni sarvi’) kanssa. Johanneksenleipäpuun hedelmiä on nykypäiviin saakka käytetty laajalti hevosten, nautakarjan ja sikojen ruokana. Nuoren miehen syvää rappiotilaa korosti se, että hän oli halukas syömään jopa sikojen ruokaa.

***nwtsty:* Lu 15:17–24, taustatietoa**

sinua vastaan: Tai ”sinun nähtesi”. Kreikan kielen prepositiota *enṓpion,* joka merkitsee kirjaimellisesti ’edessä; jonkun nähden’, käytetään samalla tavalla *Septuagintassa* 1Sa 20:1:ssä. Siinä Daavid kysyy Jonatanilta: ”Mihin syntiin olen syyllistynyt isäsi edessä [tai: isääsi vastaan]?”

palkkalaisistasi: Kun nuorempi poika palasi kotiin, hän aikoi pyytää isäänsä ottamaan hänet vastaan, ei perheen poikana vaan palkkalaisena. Tällainen mies ei kuulunut vakinaiseen palvelusväkeen, niin kuin orjat kuuluivat, vaan hän oli ulkopuolinen työntekijä, joka palkattiin usein vain päiväksi kerrallaan (Mt 20:1, 2, 8).

suuteli häntä hellästi: Kreikan sanan, joka on käännetty ilmauksella ”suudella hellästi”, on ymmärretty olevan verbin *filéō* intensiivimuoto. Joskus se käännetään sanalla ”suudella” (Mt 26:48; Mr 14:44; Lu 22:47), mutta useammin sen merkitys on ’olla kiintynyt’ (Joh 5:20; 11:3; 16:27). Tervehtimällä poikaansa näin lämpimästi ja ystävällisesti vertauksen isä osoittaa, että hän haluaa toivottaa katuvan poikansa tervetulleeksi takaisin.

kutsutaan sinun pojaksesi: Jotkin käsikirjoitukset lisäävät sanat ”Tee minut yhdeksi palkkalaisistasi”, mutta niitä ei ole tarkistetun laitoksen päätekstissä. Useat varhaiset, arvovaltaiset käsikirjoitukset tukevat tätä ratkaisua. Joidenkin oppineiden mukaan ylimääräinen ajatus on lisätty, jotta jae vastaisi Lu 15:19:ää.

vaate – – sormus – – sandaalit: Tämä vaate ei ollut mikään yksinkertainen vaatekappale vaan **paras** – ehkä runsaasti kirjailtu viitta, jollainen annettiin kunniavieraalle. Se että isä panee kotiin palanneen poikansa sormeen sormuksen, on merkki hänen hyväksynnästään ja kiintymyksestään. Se kertoo myös pojalle annettavasta kunniasta, arvostuksesta ja asemasta. Orjilla ei yleensä nähty sormusta eikä sandaaleja. Isä teki siis selväksi, että hänen poikansa oli tervetullut takaisin perheen täysivaltaisena jäsenenä.

Hengellisten helmien etsintää

***nwtsty:* Lu 14:26, taustatietoa**

vihaa: Raamatussa sanalla ”vihata” on useita merkitysvivahteita. Se voi tarkoittaa vihamielisyyttä, joka kumpuaa pahantahtoisuudesta ja joka saa ihmisen vahingoittamaan toisia. Tai se voi merkitä niin voimakasta vastenmielisyyttä tai inhoa jotakuta tai jotakin kohtaan, että se saa hänet pysymään erossa tuosta ihmisestä, asiasta tai esineestä. Ilmaus voi tarkoittaa myös yksinkertaisesti sitä, että rakastaa vähemmän. Esimerkiksi kun Jaakobin sanotaan ”vihanneen” Leaa ja rakastaneen Raakelia, se merkitsee sitä, että hän rakasti Leaa vähemmän kuin Raakelia (1Mo 29:31; 5Mo 21:15). Tätä sanaa käytetään samassa merkityksessä muussakin vanhassa juutalaisessa kirjallisuudessa. Jeesus ei siis tarkoittanut, että hänen seuraajiensa pitäisi tuntea vihamielisyyttä tai inhoa perheenjäseniään ja itseään kohtaan, mikä olisi ristiriidassa muiden Raamatun osien kanssa. (Vrt. Mr 12:29–31; Ef 5:28, 29, 33.) Tässä tekstiyhteydessä sana ”vihata” voitaisiin kääntää ”rakastaa vähemmän”.